

Jørgen Jensen (DKP), Lars Emil Johansen (SF), Ingolf Knudsen (CD), Koføed (V), Lindinger (EP), Mette Madsen (V), Otto Mørch (S), Schak Nielsen (DR), Kjeld Olesen (S), Aksel Pedersen (V), Grethe Philip (RV), Steenholdt (Grøn.), Stetter (KF) og Wissing (FP).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Tredje behandling af:

Forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Bekæmpelse af terrorisme).

(Lovforslag nr L 100. Fremsat 18/11 77. Første behandling 2/12 77. Betænkning 11/4 78. Anden behandling 18/4 78. Tillægsbetænkning 25/4 78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ib Christensen (DR):

Ved førstebehandlingen kunne jeg på vegne af retsforbundets folketingsgruppe udtale vor positive indstilling til dette forslag, men jeg vil gøre opmærksom på, at retsforbundet var blandt de fem partier, som ikke blot ønskede, at regeringen skulle tage forbehold vedrørende artikel 1 i konventionen, hvilket regeringen har gjort, men også vedrørende artikel 8 i konventionen. Da regeringen imidlertid ikke har ønsket at tage forbehold over for artikel 8 i modsætning til, hvad Norge og Italien har gjort – artikel 8, der jo indebærer mulighed for ransagning og beslaglæggelse, telefonaflytning osv. på påkrav fra udenlandske magter også mod danske statsborgere – vil retsforbundets folketingsgruppe, der lægger megen vægt på denne artikel, undlade at stemme, uagtet vi altså har sympati for forslaget som helhed.

Ebba Strange (SF):

Når socialistisk folkeparti stemmer imod det foreliggende lovforslag i dag, er det ikke,

fordi vi ikke er klar over, at lovforslaget er en forudsætning for, at regeringen kan tilslutte sig den europæiske konvention mod terrorisme med det forbehold over for artikel 1, som regeringen ønsker at tage; vi anerkender, at regeringen ønsker at tage det forbehold over for artikel 1. Men hvis vi stemmer for lovforslaget, vil vi anse det for, at vore stemmer vil blive taget til indtægt for, at socialistisk folkeparti bakker op bag regeringens ratifikation af konventionen uden yderligere forbehold, og det gør vi ikke. Vi har ønsket, at regeringen skulle give løfte om at tage yderligere forbehold, og vi ved, at de kunne have fået et flertal for det her i tinget, men regeringen har ikke ønsket at gøre det.

Derfor skal denne lejlighed benyttes til at advare dels regeringen, dels og specielt hele den socialdemokratiske gruppe mod, hvad det er, der er ved at ske med retssikkerheden i Danmark. Dette her er et lille bitte skridt; måske kan det blive et stort skridt. Der er andre skridt på vej, og de fører alle sammen den samme vej, nemlig i retning af en mindre retssikkerhed end den, som vi, der er vokset op i Danmark, har været vant til at betragte som en naturlig og selvfølgelig ting og et naturligt og selvfølgelig led i det danske demokrati.

Der skal ikke herske tvivl om, at socialistisk folkeparti anser terrorisme for at være forbryderisk og farlig, og at vi mener, det er et samfunds pligt at forsvare borgerne mod terroristisk aktivitet. Vi mener ikke som socialister, at terrorisme har noget tilfælles med væbnet kamp for national befrielse mod fascistiske regimer. Vi erkender, at årsagerne til, at grupper tager terroristiske midler i brug, ikke mindst er den atmosfære af vold og intolerance, som reaktionære kræfter har skabt som en del af det kapitalistiske system, bl.a. i Vesttyskland.

Men vi advarer mod, at den danske regering og det danske samfund lader sig smitte af de tendenser, som vi oplever andre steder i Europa. Vi har ikke været udsat for terroristiske handlinger i Danmark, og derfor anser vi det for at være en fare for den danske retssikkerhed, hvis den danske regering og det danske folketag på forhånd tager stilling til situationer som dem, der er tale om her.

Det, det betyder at ratificere denne traktat uden yderligere forbehold end det, regeringen har lovet at tage, og som den ønsker at

[Ebba Strange]

tage, er, at dansk politi og danske retsmyndigheder skal følge enhver opfordring, der måtte komme fra en anden stat om at yde retshjælp, når der har været foretaget terrorstiske handlinger i andre lande.

Vi har i Danmark et antiterrorkorps, og vi har fra socialistisk folkepartis side i retsudvalget stillet spørgsmål angående det korps, og vi vil fortsætte med at stille spørgsmål angående det.

Vi mener, at tvært imod at stramme til og øge retsikkerheden i Danmark, er det vigtigt, at de tiltag, der tages, er åbne over for befolkningen, så de ting, der sker i det danske retsvæsen, ikke foregår i det skjulte, men i fuld åbenhed. Derfor mener vi, det er at udsætte danske borgere for en forøgelse af deres retsikkerhed at tilslutte sig konventionen, og derfor stemmer vi imod lovforslaget, sådan som det foreligger i dag.

Mimi Jakobsen (CD):

Jeg har tidligere givet udtryk for centrumdemokraternes holdning både til lovforslaget, som vi fortsat kan stemme for, og til regeringens beslutning om at tage forbehold overfor konventionen.

I mellemtiden har vi fået forelagt en erklæring fra Det europæiske Råd, der afholdt møde i København den 7. og 8. april i år, hvori man giver udtryk for sin dybe bevægelse og sin fulde solidaritet i anledning af den terrorisme, der i dette tilfælde har ramt det italienske folk; man udtaler sin store bekymring og slutter med at vedtage, at man ønsker at udbyde samarbejdet for at forsvare vort samfund mod terroristisk voldsudøvelse.

Vi finder det fra CDs side meget beklageligt, at man ikke benytter denne anledning til at give sådanne erklæringer liv og realitet. Jeg vil tillade mig at udtrykke tvivl om, hvor langt man når med sin dybe bevægelse og sin fulde solidaritet.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil gerne begynde med en enkelt bemærkning i anledning af det, fru Mimi Jakobsen udtalte, og understrege, at den italienske regering – det Italien, som fru Mimi Jakobsen henviste til – ønsker at tage forbehold også over for artikel 8.

Jeg vil gerne sige om det lovforslag, vi behandler her i dag, at det radikale venstre

anbefaler at stemme for vedtagelsen af forslaget om ændring i straffeloven. Ændringen gør det muligt at straffe en udlænding, der opholder sig her i landet, men som har begået en forbrydelse, der er omtalt i den europæiske konvention om bekæmpelse af terrorisme, før han kom hertil. Hvis straffelovsændringen ikke bliver vedtaget, ville Danmark i alle tilfælde efter tiltrædelse af konventionen være nødt til at udlevere denne udlænding, hvis Danmarks ord om at ville bekæmpe terror og straffe terrorhandlinger skulle virke troværdigt.

Vi ønsker fra radikal side ikke at udlevere et menneske, der har overtrådt sit lands love, hvis overtrædelsen er sket af politiske grunde, f. eks. for at undgå politisk forfølgelse. Men er det en terrorhandling, der er tale om, f. eks. flykapring, skal handlingen straffes. Derfor er det eneste logiske efter radikal opfattelse at stemme for straffelovsændringen. Derved understreger man og gør det muligt for regeringen at tage det forbehold over for artikel 1, som skal tages. Stemmer man ikke for den, kan man ikke påstå, at regeringen har mulighed for at tage det forbehold og være med i en international bekæmpelse af terrorisme.

Det radikale venstre må imidlertid, så indstændigt som det er muligt, endnu en gang henstille, at regeringen tager forbehold også over for artikel 8, der drejer sig om efterforskning af danskere i Danmark. Flertallet er der, hvis socialdemokratiet vil bruge det, hvis socialdemokratiet i denne sag ikke vælger at følge den yderste højrefløj her i salen, for der er kun flertal for ét forbehold sammen med fremskridtspartiet.

Det forbehold, det radikale venstre ønsker, svarer nøje til det forbehold, den italienske og den norske regering tager. De danske myndigheder forbeholder sig ved at tage forbeholdet under alle omstændigheder selv at have retten til at afgøre, hvorvidt ønsket om efterforskning er rimeligt.

Det, man opnår, er altså altid at kunne afvise ønsket om efterforskning, dvs. ransagning, telefonaflytning m. m., hvis der er politiske motiver bag den overtrædelse, som ønskes efterforsket.

Forbehold over for artikel 1 sikrer udlændinge mod udlevering til politisk forfølgelse. Forbehold over for artikel 8 sikrer danske

[Bernhard Baunsgaard]

borgere mod efterforskning i politiske sager, selv om udenlandske stater skulle ønske det.

Jeg håber meget, at regeringen vil besinde sig i sidste øjeblik og tage forbehold også over for artikel 8. Vi fra radikal side er med til at forsyne dem med forudsætningen for at tage forbehold over for artikel 1.

Jeg frygter for, at hvis regeringen ikke tager de fulde to forbehold og dermed understreger den tidligere humanistiske indstilling hos socialdemokratiet, kan det vanskeligt udlægges på anden måde, end at det er et skridt i retning af en helt ny politik, hvor man forlader troen på reformpolitikken til fordel for mistankepolitikken, hvor man tror, at et frit samfund kan klares ved trusler. Jeg henstiller endnu en gang til socialdemokratiet at besinde sig på sin humanistiske fortid.

Tove Jørgensen (DKP):

DKP må anbefale at stemme imod lovforslaget, som det foreligger her. Vi har gang på gang fremhævet, at vi ikke er imod at bekæmpe terrorisme, men at vi forlanger, der skal være en klar definition af, hvad der er terrorisme, og det kendetegner bl. a. den europæiske terroristkonvention, at der er ikke nogen klar definition af, hvad terrorisme er. De begreber, der er opridset, er så vide, at enhver politisk handling vil kunne betegnes som terrorisme, hvis man ellers ønsker at anvende den betegnelse.

Det, vi kunne ønske, er en klar definition og dermed også en klar udleveringsbestemmelse imellem landene for det, vi betegner som terrorisme. Derved ville vi nemlig kunne opnå, at det ikke kunne bruges som politisk middel, og dermed ville vi have betegnet enhver form for disse klart definerede handlinger som kriminelle og ikke henhørende under politiske handlinger. Vi ved også, at nogle lande har ratificeret konventionen med artikel 8 – og vi ved, at der er nogle, der er i færd med det – eller med artikel 1, og vi ved, der er nogle lande, der er i færd med det, nemlig bl. a. Vesttyskland. Det er disse lande, der nu kan forpligte Danmark til at foretage ransagninger, beslaglæggelser o. lign. i danske organisationer og hos danske private personer, og det kan de gøre, når vi har ratificeret, er gået ind for artikel 8. Så kan de henvise til, at de ønsker at få forfulgt en sag i vores land, og det kan vi ikke modsætte os.

Vi kan kun gøre det, hvis det følger af retsreglerne i Danmark; så er det muligt at forhindre det, så kan man gøre det uden besvær.

DKP mener, at frygten for terrorisme bruges til indskrænkninger mod retssikkerheden, sådan som denne konvention er formuleret, og vi mener, vi især bør advare socialdemokratiet imod, hvad denne konvention kan bruges til i en ekstrem situation. Jeg skal minde om, at bl. a. socialdemokratiet var med til at gennemføre kommunistloven i 1941 på en time og tyve minutter; alle tre behandlinger.

Udleveringsloven ville i et sådant tilfælde ikke hjælpe meget, for det, der skete med kommunistloven, var jo, at danskere faktisk blev udleveret til en fremmed magt og dermed dømt til døden. Vi ville ikke i en ekstrem situation være tilstrækkelig garderet af vores udleveringslov. Det tyder på, at socialdemokratiet ikke ønsker at tage ved lære af historien, tage ved lære af de ting, de har været medvirkende til har fundet sted. Socialdemokratiet burde tale med sin regering igen og få den overtalte til at tage forbehold også over for artikel 8, for vi ved, at dette hænger på socialdemokratiet, og at det er socialdemokratiet, der kan sikre, at dette forbehold tages.

Annelise Gotfredsen (KF):

De betænkeligheder, jeg har givet udtryk for ved tidligere behandlinger over for regeringens forbehold i den europæiske konvention imod terrorisme, må jeg stadig fastholde. Det ønskede samråd med udenrigsministeren kunne desværre ikke komme i stand, og de skriftlige oplysninger, vi har fået fra EF-topmødets drøftelse om et europæisk retsombuds finder jeg beklageligt sparsomme. Jeg mener stadig, det er overordentlig farligt, at vi har andre og mildere strafferegler end andre lande, hvorfor vi i givet tilfælde, som jeg før har understreget, kan virke tiltrækkende på den kategori af farlige forbrydere, som terroristerne udgør, og at dette i sig selv virker nedsættende på konventionens effektivitet.

Vi går ind for den foreslåede straffelovsændring, men vi må understrege, at de konsekvenser, et forbehold kan medføre, er regeringens ansvar, og vi har advaret herimod.

[Wilhelm]

Wilhelm (VS):

Det, der her skal træffes beslutning om, er jo ikke så meget den forholdsvis begrænsede straffelovsændring, som det er den ratifikation af en terrorismekonvention, som denne straffelovsændring åbner vejen for. Jeg kan derfor heller ikke dele hr. Bernhard Baunsgaards opfattelse af sammenhængen i disse ting. Hr. Bernhard Baunsgaard ved så vel som alle os andre, at regeringen ville være afskåret fra at ratificere konventionen, hvis man ikke fik straffelovsændringen. Derfor drager vi i VS altså også en anden konklusion end de radikale og vil stemme imod det forslag, der foreligger her, men jeg skal da gerne udtrykke, at vi fuldt ud respekterer de radikales arbejde sammen med os andre for at advare mod konsekvenserne af en ratifikation, specielt konsekvenserne af ikke at tage forbehold over for artikel 8.

Disse konsekvenser havde jeg lejlighed til at gennemgå nærmere ved anden behandling ud fra de meget omhyggelige besvarelser, vi har fået fra justitsministeriet under opklaringsarbejdet i retsudvalget. Dem skal jeg ikke gentage, men vil derimod gerne sige et par ord om den sammehæng, vi må se denne udvikling og denne konvention i, og som der ikke var tid til at komme ind på sidst.

Blot et par enkelte eksempler. Allerede i aprilnummeret 1976 af det tyske politiforbunds avis Deutsche Polizei, skriver forbundsindenrigsminister Maihofer, at man nu skal til at diskutere med EFs indenrigsministre, hvorledes den grænseoverskridende polititrafik kan sikres, og at – jeg citerer – »formålet med samtalerne er at nedbryde den nationale suverænitet på dette område«.

Det er det, man er i god gang med – med og uden denne konvention i øvrigt – for som bekendt er man allerede kommet så langt, at da vi i efteråret her i landet som gæster havde et par vesttyske advokater, der var inviteret af lovlige politiske organisationer for at redegøre for situationen med hensyn til berufsverbot i Vesttyskland, var der til stede på møderne og deres pressemøde folk, som der er grund til at tro var udsendinge fra det tyske politi. Til Ekstra Bladet for den 2. november 1977 bekræftede PETs chef, Ole Stig Andersen, at man i PET havde kendskab til de tre personer, der dukkede op på alle disse møder, og at man ikke ville afkræfte, at de

kom fra det vesttyske politi. Der er vi altså tilsyneladende allerede, og konventionen og det formål, som hr. Maihofer redegjorde for allerede for 2 år siden, er i fuld gang med at ske fyldest.

Et andet eksempel. I Die Welt fra den 12. juli også i 1976 var der et stort interview med den vesttyske justitsminister Vogel, hvor han bl. a. udtaler, at man arbejder på et forbedret samarbejde om disse ting med så mange lande som muligt, der definerer terrorisme på samme måde, som vi gør det – i Vesttyskland altså – og at det første skridt i denne forbindelse er udkastet til antiterrorismekonventionen, som de europæiske justitsministre har vedtaget for kort tid siden, hvortil kommer et forbedret samarbejde med EFs indenrigsministre, som Maihofer allerede havde henvist til, og hvis dette ikke slog til, så kunne man ty til økonomiske forholdsregler.

Det er dette mønster, vi skal se det her i. Det er dette, som vi tager et afgørende skridt i retning af med beslutningen, der åbner for en ratifikation af den europæiske terrorismekonvention her i dag; det er dette med at definere terrorisme på samme måde, som man gør i Vesttyskland, det er dette med at nedbryde suveræniteten på disse områder osv.

De forpligtelser og den indskrænkning af suveræniteten, som det her giver anledning til, mener jeg er veloplyst ved det opklaringsarbejde, der er lavet i retsudvalget, og de – vil jeg gerne sige og takke for – meget omhyggelige svar, vi har fået fra justitsministeriet.

Men der er efter min mening hele vejen igennem og også efter anden behandling sket en vildledning af offentligheden, når regeringspartiets talsmænd har fortolket, hvad det egentlig er, der er konsekvensen af artikel 8. Hvis man tager det helt på ordene, er det måske ikke til juridisk at påvise, at det er direkte forkert, hvad man siger, men når man neddysser uroen over disse ting og pakker det ind i, hvor meget danske retsregler stadig væk skal følges, og i hvilket omfang man faktisk har fået nye retsregler ind, når man ratificerer denne artikel 8, er det utvivlsomt, at der her sker en vildledning af offentligheden, i mine øjne.

Derfor vil jeg stille følgende forslag til motiveret dagsorden for at gøre det tydeligere, hvad dette indebærer. Jeg vil gerne sige

[Wilhelm]

på forhånd, at hvis de udtalelser, der er faldet fra regeringspartiets repræsentanter, og at dette ikke har de store konsekvenser for suveræniteten på disse områder, skulle tages for pålydende værdi, ville der ikke være noget problem ved at få socialdemokratiet med på at stemme for den dagsorden, som man nu vil høre. Jeg tror bestemt, der vil være problemer, for det er i strid med, hvad vi har fået oplyst under udvalgsarbejdet er konsekvenserne af en ratifikation af artikel 8, men lad os så da i det mindste få afklaret, hvordan sagerne står. Forslaget til motiveret dagsorden lyder:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget opfordrer regeringen til ikke at indgå nogen aftale, som forpligter danske myndigheder til på begæring af udenlandske politimyndigheder at foretage ransagning eller beslaglæggelse, f. eks. på bladredaktioner eller hos lovlige politiske organisationer, på et grundlag, på hvilket den danske stat hidtil efter den europæiske konvention om retshjælp suverænt har kunnet bestemme, om den ville efterkomme en sådan begæring,

fortsætter tinget behandlingen af den foreliggende sag.«

Jeg vil gerne om dette dagsordensforslag sige, at det selvfølgelig ikke udelukker, at man yder retshjælp, at det selvfølgelig ikke udelukker, at danske myndigheder beslutter sig for både beslaglæggelser og ransagninger alle vide vegne også på udenlandske politimyndigheders opfordring, men at man bevarer suveræniteten til selv at bestemme, om man vil gøre det; det er det, det indeholder.

Det indskrænker heller ikke den forpligtelse, man i forvejen har efter den europæiske konvention om retshjælp, hvor man i alle andre straffesager end det, vi hidtil herhjemme frit har kunnet vælge at kalde politiske forbrydelser, er forpligtet til at yde den form for retshjælp; det rører den heller ikke ved.

Den rører alene ved denne udvidelse, som jeg mener er klart dokumenteret ligger i denne artikel 8, hvis den ratificeres, efter de besvarelser, vi har fra justitsministeriet. Den rører alene ved denne udvidede forpligtelse, som gør det til en automatisk pligt at efterkomme disse begæring om ransagninger,

beslaglæggelser osv. ikke kun, men f. eks. på bladredaktioner, politiske partisekretariater og den slags ting.

Jeg mener, det har været nødvendigt på grund af den vildledning, der er sket af offentligheden fra regeringspartiets repræsentanter i den debat, der har været, at få afklaret ved en holdning til en sådan dagsorden, om man nu ikke vil være med til at sige til regeringen: sådanne automatisk forpligtende aftaler på disse helt konkretiserede områder vil vi ikke være med til. Jeg mener, konventionen klart forpligter til den slags ting, men vildledningen har gjort det nødvendigt at skabe klarhed her på det allersidste tidspunkt, det kan ske på.

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg skal ikke komme ind på dagsordensforslaget, da dette er en kort bemærkning; det kommer jeg til senere.

Hr. Wilhelm sagde, at han ikke kunne forstå den radikale stillingtagen, og det må vist skyldes manglende opfattelsesevne eller manglende opfattelsesvilje hos hr. Wilhelm.

Fra radikal side ønsker vi to forbehold, nemlig forbehold over for artikel 1 og forbehold over for artikel 8. Forbeholdet over for artikel 1 kræver en straffelovsændring; derfor stemmer vi for. Forbeholdet over for artikel 8 kræver ingen lovændring. Stemmer vi ikke for lovændringen i dag, kan der kun tages ét forbehold ved ratificering, nemlig over for artikel 8, og det er ikke nok efter radikal opfattelse.

Glistrup (FP):

I de senere år har vi her i vores verdensdel oplevet den ene aktion efter den anden, hvor terroristgrupper med en modbydelig effektivitet, militærdisciplin og præcision har kunnet gennemføre det ene tilsyneladende aldeles fantastiske foretagende efter det andet. Vi behøver kun her i denne tid at mindes navnet Aldo Moro, men der kunne jo nævnes også andre: Hanns-Martin Schleyer, Peter Lorenz, og hvor der ellers har været tale om

[Glistrup]

den slags aktioner. Desværre er der meget, der peger i retning af, at den udvikling i den væmmelige terrorisme, som er i gang, bestemt ikke har nået sit højdepunkt, men at vi også i de kommende år vil blive udsat for, at dygtige, internationalt organiserede grupper med fanatisme og stor intern disciplin iværksætter meget, meget vidtrækkende aktioner af denne art.

Når situationen er en sådan, må vi, når vi skal tilrettelægge vor lovgivning, ikke først og fremmest tænke på at beskytte disse terrorister, så må vi først og fremmest tænke på at beskytte samfundet. For at samfundet over for en terrorisme, der virker på den måde over landegrænserne, som tilfældet er, virkelig kan øve det fornødne modspil, kan det ikke nytte noget, at man skal indlægge i samfundsforsvaret alverdens forsinkende dikke-darer, der kan få de forskellige røde brigader af den ene eller anden art til at være over alle landegrænser, længe før myndighederne kan komme til at fungere, fordi man skal iagttage formaliteter om, at det skal fra den ene myndighed til den anden myndighed.

Det, hr. Wilhelm med sin dagsorden vil, er jo netop at svække retsmyndighedernes apparat, svække muligheden for at gøre en indsats, således at terroristerne, i den tid der går, med at man skal søge tilladelse og undersøge sagen fra nye myndigheders side, kan være over alle landegrænser. For som hr. Wilhelm helt klart dissekerede sin egen dagsorden, er det, den dagsorden går på, at det ikke skal være en automatisk pligt for de danske myndigheder at handle, i det øjeblik man f. eks. fra tyske, hollandske eller italienske myndigheder har fundet frem til, at der nu skal foretages ditten eller datten for at få spærret vejen for terroristgrupperne for at fange dem, eller hvad der er tale om, men, som hr. Wilhelm eufemistisk udtrykker det: de danske myndigheder skal bevare deres suverænitet til selv at afgøre, om de vil træde i aktion eller ej. Det betyder jo netop, at man skal have dette forsinkende tidsselement ind. Derfor er hr. Wilhelms forslag et forslag om at beskytte og hjælpe terroristgrupperne, der i forvejen har vist deres magt, og derfor vender fremskridtspartiet sig imod dette dagsordensforslag. Vi stemmer imod det.

Hvad angår lovforslaget, har jeg ved både første og anden behandling begrundet, hvorfor vi stemmer ja til lovforslaget.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Jeg skal ikke genoptage den meget lange diskussion, vi havde under anden behandling om nøjagtig det samme emne. Jeg er taknemlig, når hr. Wilhelm kan beskrive, at man har fået klare og utvetydige svar i retsudvalget, og jeg må på baggrund af de svar fastholde, at vi anser det for rimeligt at acceptere artikel 8 uden forbehold, at vi anser det for nødvendigt at tage forbehold over for artikel 1, og at det er vor hensigt at ratificere konventionen på denne baggrund.

Hr. Wilhelms dagsordensforslag må jeg afvise. Jeg er af den opfattelse, at det materiale, retsudvalget og dermed folketinget har fået om omfanget af vore forpligtelser, er fuldt tilstrækkeligt – hvis ikke der i hr. Wilhelms dagsorden ligger en mistillid til, at jeg vil leve op til det, der én gang er meddelt.

Formanden:

Vi går dernæst til anden omgang, hvor taletiden for ordførere er indtil 5 minutter.

Mette Groes (S):

Jeg vil understrege, at der siden anden behandling i realiteten ikke er sket andet i denne sag, end at vi har fået at vide, hvad det er, der er blevet vedtaget på det EF-topmøde, der har været her i landet. Jeg synes ikke, der er nogen som helst grund til for ordførerne for andre partier at antyde, at der skulle være nogen form for misforhold mellem den erklæring, der er kommet frem dér, og det, som er socialdemokratiets holdning i denne sag. Der er lige præcis den samme balance, som der er i socialdemokratiets holdning, nemlig at vi både skal bekæmpe terrorismen og have en mulighed for at beskytte den politiske forbryder.

Jeg vil samtidig slå fast, at samtlige udvalgsberettigede partier går ind for den straffelovsændring, som er en konsekvens af at vedtage konventionen, og jeg har meget svært ved at se, at de partier, der stemmer på den måde, ikke også tager et medansvar for præcis den måde, som socialdemokratiet ønsker at opfatte disse ting på.

Ebba Strange (SF):

Vi vil fra socialistisk folkepartis side meget gerne være med til at stemme for VSernes dagsordensforslag, fordi det ville være rart at

[Ebba Strange]

få bekræftet her i salen, at de danske myndigheder kun vil gå i gang med at foretage disse ransagelser, beslaglæggelser osv. på eget initiativ.

Jeg vil gerne her over for de medlemmer af folketinget, der ikke skulle kende den artikel 8, som der er så megen tale om, citere et par linjer fra den. Der står:

»De kontraherende stater skal yde hinanden størst mulig gensidig bistand i straffesager i forbindelse med strafforfølgning vedrørende de i artikel 1 og 2 nævnte forbrydelser.«

Endvidere står der i den samme artikel, at bistand må ikke nægtes alene af den grund, at det drejer sig om en politisk forbrydelse eller en forbrydelse, der har forbindelse med en politisk forbrydelse. Det er de to ting, der er nye i forhold til den forpligtelse til retshjælp, vi hidtil har været underkastet i Danmark: at man skal yde et andet land bistand og størst mulig gensidig bistand, og at bistand ikke kan nægtes med den begrundelse, at det her drejer sig om en politisk forbrydelse. Det er derfor, det er vigtigt at få tilkendegivet, hvad det er, dette folketing ønsker at den danske regering skal foretage sig, når konventionen ratificeres.

Wilhelm (VS):

Jeg vil først sige til hr. Bernhard Baunsgaard, at denne konvention, som regeringen klart og tydeligt – og det ved de radikale – vil ratificere uden forbehold over for artikel 8, kunne ikke ratificeres, hvis ikke man fik den straffelovsændring igennem, som de radikale er med til at stemme for her i dag. Så kan vi se forskelligt på sammenhængen osv., det gør vi åbenbart, men dette er en kendsgerning. Konventionen kunne ikke ratificeres, som regeringen ønsker det, hvis ikke den fik denne straffelovsændring igennem, og det er lige præcis VS' hovedgrund til at stemme imod. Det synes jeg da i hvert fald man har lov til at forklare.

Glistrup siger, at VS vil svække mulighederne for at beslaglægge. Ja, det kan man da godt sige; vi vil i hvert fald forhindre, at det bliver en automatisk forpligtelse på et mere eller mindre tvivlsomt grundlag, som vi har set det tidligere ved henvendelser fra andre landes politi. Nu skal det gøres til en automatisk forpligtelse, som man ikke har nogen

som helst myndighed til her i landet at sætte sig ud over, medmindre man er overbevist om, at det alene skyldes politisk forfølgelse eller forfølgelse for race, religion eller hudfarve. Ellers er der nu en automatisk forpligtelse.

Hvis hr. Glistrup kalder det at svække mulighederne, så er jeg enig med ham. Men når han taler om forsinkelsen, så mener jeg ikke, at han har ret. Der ville, selv om danske myndigheder beholdt deres suverænitet til at afgøre, om de fandt, betingelserne var til stede, ikke være tale om en forsinkelse i forhold til det, regeringen lægger op til. Regeringen påstår i hvert fald, at man stadig væk skal påse, at retsplejeloven – jeg tror, det er kapitel 68 og 69 – er opfyldt i disse situationer, og der er ikke tale om nogen ekstra, nødvendig forsinkelse, fordi man insisterer på, at der skal være en mulighed for at afslå.

Justitsministerens svar og hans afvisning af dagsordenen kan jeg paradoksalt nok egentlig takke ham for, fordi det skaber i hvert fald den klarhed, vi her må efterlyse.

Det har været sådan, at efter anden behandling gik retsudvalgets formand til TV og sagde, at man skulle jo huske, at vi opretholdt suveræniteten med hensyn til, hvordan vi ville gøre disse ting, og så kom der sådan en indpakket tilføjelse om, at vi selvfølgelig var forpligtet til at gøre det, men vi opretholdt suveræniteten med hensyn til hvordan. Hvis ikke det er en vildledning af befolkningen, selv om ordene måske ikke direkte kan siges at være forkerte, at man insisterer på, at vi opretholder en suverænitet, når man på det helt afgørende område, med hensyn til om man vil gøre de ting, ikke længere har den suverænitet, så ved jeg ikke, hvad man kan kalde det. Det er det, vi har ønsket oplyst. Ministerens afvisning af dette dagsordensforslag er denne opklaring, for nu kan det ikke længere være muligt for nogen, der går ind for disse ting, at bestride, at man har en automatisk forpligtelse til at følge de begæringer, der kommer fra engelsk politi, hollandsk politi, vesttysk politi, eller hvad det nu kan være. Det vil jeg som sagt gerne takke ministeren for.

Til allersidst kun den præcisering, at den forpligtelse, som man her påtager sig, ud over hvad vi har i forvejen efter den almindelige europæiske konvention om retshjælp, er alene den indskrænkning, som består i, at

[Wilhelm]

vi nu ikke længere med henvisning til, at der er tale om en politisk forbrydelse, har lov at sige nej til en begæring om ransagning og beslaglæggelse, og hvad der ellers er af retshjælpsskridt. Det er kun vedrørende disse ting, hvor vi ellers kunne have haft en tilbøjelighed til at sige: det dér bedømmer vi som en politisk forbrydelse, altså præcis det samme område, som regeringen ønsker at tage forbehold over for, når det gælder udlevering. Det er kun på det ene område, at vi her indgår en ekstra forpligtelse, og det er det, der kommer klart frem nu, når ministeren vil afvise denne dagsorden, for den taler kun om, at folketinget skulle opfordre regeringen til ikke at indgå en sådan ekstra forpligtelse. Det er dette begrænsede område, ekstraforpligtelsen gælder på, det samme som regeringen har fundet vigtigt nok til, at man i hvert fald ikke ønsker udlevering på det.

Tove Jørgensen (DKP):

DKP kan stemme for VS' dagsorden. Den er i overensstemmelse med de synspunkter, vi selv har fremlagt i denne sag. Desværre er vi godt klar over, at det ikke kan blive til andet end en demonstration, eftersom vi jo har fået at vide, at regeringen ikke vil tage forbehold over for artikel 8. Men så får vi da helt tydeligt ansvaret placeret for, hvem der vil benytte frygten for terrorisme til at lægge os på linje med den mest reaktionære lovgivning i Europa.

Glistrup (FP):

I sit udgangspunkt kan uenigheden mellem fremskridtspartiet og venstresocialisterne om det foreliggende spørgsmål vistnok udtrykkes på den måde, at vi i fremskridtspartiet hellere løber risikoen for at få 20 smuttere à la den, der skete på Holmsland Klit sidste efterår, eller måske endda også dem, der er værre, end vi tør åbne muligheder for, at man bare én gang skulle opleve, at en forbryder af størrelsesordenen Andreas Baader, Gudrun Ensslin, kommer til at smutte igennem i Danmark, fordi tingene forkvakles ved nogle papirmæssige formalitetsbehandlinger, som kommer til at tage noget længere tid, og dermed giver dem mulighed for at smutte ud gennem nettet, som er stillet op for at fange dem.

Bevares, det kan man have den ene holdning til, og det kan man have den anden holdning til. Jeg skal gerne medgive hr. Wilhelm, at hans synspunkt er bedst overensstemmende med de grundlæggende strafferechtsplejemæssige synspunkter, men når vi står over for terrorismen, som den udvikler sig, må vi – og det må vi anerkende åbent – give køb på disse principielle, gode, liberale straffeprocessuelle grundtanker, fordi terrorismen er så farlig for en meget, meget stor del af den sagesløse almenhed.

Når hr. Wilhelm siger – men jeg tror nok nærmest, det er som et led i hans taktiske spil mod socialdemokratiet – at der ikke vil være nogen forsinkelse, fordi man skal overholde retsplejelovens kapitel 68 og 69, er der jo for det første mange retshjælpsforanstaltninger, der ikke falder ind under disse kapitler, og vi ved jo også alle sammen, at kapitel 68 og 69 bare er noget med et gummistempel. Jeg tror aldrig nogen sinde, en dansk domstol har tøvet i 1½ minut, når den har skullet træffe en afgørelse efter kapitel 68 eller 69. Det foregår, uden at der er nogen forsvarer til stede, bare simpelt hen ved, at politiet går ned og lægger papiret på domstolens skranke, får sit stempel og går hjem igen. Det er jo ikke det, hr. Wilhelm vil opnå med sin dagsorden. Han vil opnå, at der skulle komme en forsvarer og føre et langt indlæg om, at det f. eks. er en politisk forbrydelse eller noget, der står i forbindelse med en politisk forbrydelse, og derefter går der måske en formiddag, før dommeren kan afsige sin kendelse. Alene det kan være nok til, at den pågældende terrorist, advaret eller ikke advaret af den pågældende forsvarer, rejser ud af Danmark og man derefter ikke kan få fat i det spor, som man møjsommeligt har opdrevet fra den politimagts side – hvad enten den er italiensk, tysk eller andet – som har været på jagt efter disse forbrydere. Derfor mener vi, at det vil være farligt for samfundet at tage forbehold over for artikel 8 og farligt for samfundet, om folketinget vedtog hr. Wilhelms dagsorden.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg har først nogle bemærkninger til hr. Wilhelm angående dette, om man skal stemme for straffelovsændringen, hvad man na-

[Bernhard Baunsgaard]

turligvis skal, eller lade være med at gøre det, som VS vil.

Jeg har allerede understreget, at forudsætningen for forbehold over for artikel 1 er straffelovsændringen, og vi ved godt, siger hr. Wilhjelm, at regeringen vil have straffelovsændringen igennem for at kunne ratificere. Ja, det ved vi godt. Og hvad så? Hvis de radikale ikke ville stemme for straffelovsændringen, kom den så ikke igennem? Jo, den gjorde, for vi ved jo, at fremskridtspartiet og socialdemokratiet står sammen i denne sag med forbeholdet. Der er flertal for det. Kun hvis socialdemokratiet skifter, er der ikke flertal for det.

Men der er en anden side af sagen, som hr. Wilhjelm ikke var inde på. Jeg spurgte ham om det ved anden behandling, og da svarede han ikke. Frygter hr. Wilhjelm ikke, at man skal forstå de udtalelser, som hr. Wilhjelm adskillige gange er kommet med, på den måde, at når hr. Wilhjelm ikke vil stemme for forbeholdet over for artikel 1 ved at forsyne regeringen med den nødvendige straffelovsændring, er det så, fordi hr. Wilhjelm i virkeligheden ikke ønsker at bekæmpe terrorisme? Den risiko ønsker jeg at de radikale ikke under nogen omstændigheder skal løbe, og jeg forstår ikke, at visse andre vil løbe den risiko. Vi skal bekæmpe terrorisme. Den er afskyelig, hvad enten det er privatpersoner, organisationer eller lande, der bruger den.

Derefter kommer vi til dagsordensforslaget. Jeg ville bede om en afbrydelse, hvis der var noget som helst fornuftigt formål med at stemme for denne dagsorden, for at drøfte, hvordan vi skulle stille os i den radikale gruppe. Men som fru Tove Jørgensen sagde for et øjeblik siden, er det en demonstration, en tom demonstration. Vi radikale har sagt i betænkningen, at vi vil have to forbehold, der sikrer lige netop det, som hr. Wilhjelm nu fremsætter dagsorden om. Retsforbundet har meddelt det her i salen, og regeringen ved, at venstre, konservative og flere andre ikke ønsker forbeholdet over for artikel 1. Den socialdemokratiske regering kan nok lægge disse tal sammen. De ved, at socialdemokratiet og fremskridtspartiet tilsammen har flertal. Det eneste ekstra, vi ville opnå ved en dagsorden – og vi agter ikke på nogen måde at deltage, hverken for eller imod – var at få konstateret, hvem af folketings-

medlemmerne der på dette tidspunkt, en fredag eftermiddag, har nået flyet hjem, og det kan ikke være noget særlig fornuftigt formål.

Ole Espersen (S):

Jeg tager kun ordet, fordi hr. Wilhjelm har draget nogle udtalelser fra mig ind i debatten, og jeg forstod, at det er blevet påstået, at befolkningen skulle være blevet vildledt, vist ikke blot af mig, men også af justitsministeren.

Det er da klart, at jeg har givet udtryk for, at den konvention, som regeringen her ønsker at underskrive, medfører forpligtelser. Det gør en konvention nu engang, det er meningen med den. Meningen med konventionen er at bidrage til en bekæmpelse af den internationale terrorisme, og fordi terrorismen er international, er det rimeligt, at man har konventioner om bekæmpelsen af den. Og har man konventioner, hvorefter man forpligter sig til at bistå hinanden, indskrænkes de enkelte landes handlefrihed, man kan kalde det suverænitet, handlefrihed, selvstyre, det må hr. Wilhjelm selv om, men det er klart, at vores handlefrihed indskrænkes.

Vi får en forpligtelse til, hvis konventionens betingelser er opfyldt, at yde retshjælp til en medlemsstat, der beder om det. Vi får en forpligtelse til at gøre det på grundlag af vores egen retsplejelov. Det er vores egne myndigheder, der skal dømme, om betingelserne efter såvel konventionen som vor egen danske lovgivning er opfyldt. Men når myndighederne og herunder domstolene til, at det er tilfældet, så er der en forpligtelse efter konventionen, og det er netop tanken bag indgåelse af konventioner af denne karakter. Forpligtelsen giver naturligvis ikke kun andre lande fordele; forpligtelsen kan lige så vel i en given situation give Danmark fordele.

Ib Christensen (DR):

Da det dagsordensforslag, som er fremsat af hr. Wilhjelm, er ganske i overensstemmelse med de synspunkter, som retsforbundet har givet udtryk for ved første, anden og især tredje behandling af det forslag, der er tale om, agter vi naturligvis at stemme for den pågældende dagsorden.

(Kort bemærkning).

[Wilhelm]

Wilhelm (VS):

Den af hr. Glistrup nævnte procedure med gummistempet og 1½ minut er desværre nok rigtig, men den vil være præcis den samme, hvis det er danske myndigheder, der kommer med den opfordring. Derfor kan jeg ikke se, at hr. Glistrup har gjort andet end bekræfte det, jeg siger. Der vil ikke være nogen tidsforsinkelse i de sager, som danske myndigheder vælger at forfølge. Spørgsmålet er, om man vælger at udelukke nogle af dem, men der er ikke nogen tidsforsinkelse i dem, man vælger at tage.

Der er imidlertid en anden side af dette med de 20 smuttere, som hr. Glistrup sagde. Jeg ved ikke, om hr. Glistrup har haft lejlighed til at læse i de papirer, der er kommet frem under udvalgsbehandlingen. Det tror jeg ikke han har. Jeg kan nævne, at der er stillet nogle spørgsmål: hvilke regler gælder for begæringens grundlag? Er der hjemmel for at stille konkrete krav om kvalificeret begæring, og i så fald hvilke? Har den danske stat krav på at efterprøve begæringens grundlag? Nej, det har den ikke.

Til hr. Bernhard Baunsgaard: om jeg frygter, at det, at vi slås for retssikkerhedsprincipper her i landet, får nogle til at tro, at vi sympatiserer med terrorister? Ja, jeg skal da ikke udelukke, at der er nogle, der kortslutter på den måde, og jeg kan konstatere, at hr. Bernhard Baunsgaard ved hver eneste lejlighed i hvert fald gør sit bedste for at mistænkeliggøre os på den måde. Den diskussion agter jeg ikke at tage med hr. Bernhard Baunsgaard på disse korte bemærkninger, som han altid lægger op til. Han har gjort det hver eneste gang, der har været en lejlighed: ved dødsstrafforslag, ved terrorismeforslag, eller hvad det nu er. Han antyder et eller andet med, at i virkeligheden stikker der nok det under, hvis VS slås for retssikkerhedsprincipper, at de sympatiserer med den vildeste og blodigste terrorisme. Jeg agter ikke at gå ind i en debat med hr. Bernhard Baunsgaard på det grundlag, men kunne måske stille det modspørgsmål: frygter hr. Bernhard Baunsgaard ikke, at han med denne metode kommer til at parallelisere sig med de kræfter i Vesttyskland, der gør alt, hvad de kan for at mistænkeliggøre enhver, der dernede slås for retssikkerheden – uden

sammenligning i øvrigt – Heinrich Böll og de folk?

Til hr. Ole Espersen. Om konventionen er opfyldt? Ja men det er den jo bare altid. Medmindre race, religion eller politisk efterfølgelse ligger bag, er betingelserne opfyldt, og derfor er der ingen suverænitets tilbage.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg har spurgt hr. Wilhelm om det gang på gang, jeg har påpeget det gang på gang, og hr. Wilhelm og hans parti kunne komme ud af denne situation, hvis hr. Wilhelm ganske klart ville sige: vi tager afstand fra terrorisme under enhver form. Men det kan jeg ikke få hr. Wilhelm til at sige. Jeg frygter ikke nogen sammenblanding dér. Jeg bekæmper terrorisme, og jeg bekæmper angrebet på individets frihed overalt, hvor jeg kan komme af sted med det. Men jeg vil gerne have, at man gør det i enhver situation, hr. Wilhelm.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Må jeg ikke understrege endnu en gang, at der kan da ikke herske nogen tvivl om, at afslagsgrundene bliver begrænset, når vi udtrykkelig går ind i en situation, hvor vi fjerner begrebet politisk forbrydelse som afslagsgrund. Det havde hr. Wilhelm såmænd ikke behøvet at stille et dagsordensforslag for at få forklaret. Det er vist forklaret tidligere.

Må jeg ikke samtidig understrege, at der aldrig, heller ikke i en ny situation, vil kunne komme nogen form for automatik ind i afgørelser, der f. eks. vedrører ransagning. Det er også understreget og markeret i scribevis af tilfælde.

Jeg kan sige til hr. Wilhelm, at jeg er taknemlig for den understregning, han her fra talerstolen har givet af, at han efter sin og andres opfattelse har fået enhver åben og vederhæftig oplysning om dette lovforslags rækkevidde, og derfor kan jeg heller ikke forstå forslaget om motiveret dagsorden som andet end et forsøg på alligevel at skabe en vis mistænkeliggørelse af de givne oplysninger.

Må jeg så have lov til at sige, at jeg deler ikke hr. Glistrups letsindige omgang med retsgarantierne. Jeg har en anden form for respekt for disse retsgarantiers indhold end

[Justistministeren]

den, der er beskrevet af hr. Glistrup, og hverken jeg, regeringen eller den socialdemokratiske gruppe vil tages til indtægt for hr. Glistrups beskrivelse af disse retsgarantier og deres anvendelse.

Må jeg så sluttelig sige, når en enkelt har sagt, at dette ville medføre en mindre retssikkerhed, at hverken regeringen eller socialdemokratiet ville gå ind for dette forslag, hvis de mente, det var tilfældet. Vi mener, at der er tale om et nødvendigt samarbejde med lande, der hylder samme retsteorier i al almindelighed, som vi gør, og med bibeholdelse af vore egne retsgarantier. Derfor tror vi, at retssikkerheden generelt vil blive beskyttet ved et europæisk samarbejde af denne art, ikke forringet.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Retsgarantierne og deres anvendelse bliver hverken værre eller bedre, om justitsministeren, regeringen eller socialdemokratiet vil tages til indtægt for dem eller ej. Det, jeg beskrev, var den faktiske danske virkelighed, og den faktiske danske virkelighed ændres ikke af, om man lukker øjnene for den eller man åbent siger, hvordan det foregår i praksis.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Jeg tror såmænd ikke, det er nødvendigt at fortsætte denne diskussion med hr. Glistrup. Jeg tror, at størstedelen af dette ting også har den opfattelse, som jeg giver udtryk for. Men det skal ikke sidde i luften, at danske retsgarantier ikke tages alvorligt af danske retsmyndigheder. Hr. Glistrup synes at have en anden opfattelse, men den deles ikke af de fleste af os andre, hr. Glistrup. Lad os så sige det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af *Wilhelm* (VS) (se foran)

forkastedes, idet 23 stemte for, 107 imod; 4 stemte hverken for eller imod.

Lovforslaget

vedtoges med 111 stemmer mod 18; 6 stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m.v. og lov om folkepension. (Adgang til at oppebære invaliditetsbeløb efter det fyldte 67. år) [af Tove Jørgensen (DKP) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 214. Fremsat 17/3 78).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Eva Gredal):

Danmarks kommunistiske parti har fremsat forslag om, at personer, der har eller kunne have fået tilkendt invalidepension, bevarer en del af invalidepensionen, det vil sige, at invalidepensionister ved det 67. år får en folkepension, som er større end andre pensionisters.

Lad os se lidt tilbage i tiden og se på baggrunden for den opbygning af invalidepensionssystemet, som vi har i dag. Indtil 1966 havde vi en lang og fast tradition for, at disse pensioner lå på nogenlunde samme niveau. Ved en lovændring i april 1966 skete der som det vigtigste det, at invalidepensionsniveauet blev forhøjet, navnlig for de sværest invaliderede, og i denne forbindelse indførtes en graderet invalidepensionsordning bestående af 3 pensionsstørrelser, hvortil den enkelte invaliderede bliver berettiget efter graden af erhvervsevns nedsættelse.

Begrundelsen for en væsentlig forhøjelse af invalidepensionsniveauet var, at invalidepensionisten i modsætning til folkepensionisten befinder sig på alderstrin, hvor det er normalt, at den ikke-invaliderede har almindelig arbejdsindtægt. Da det i almindelighed må antages, at den invaliderede har de samme behov som den jævnaldrende, fører et kompensations synspunkt til, at invalidepensionens niveau bør afstemmes efter arbejds-